

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 46943
Nom: Expressió Plàstica en Pedagogia Terapèutica
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 2,25
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2276 - Màster Universitari en Educació Especial	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2276 - Màster Universitari en Educació Especial	TIC, Psicomotricitat i Expressió Musical i Plàstica en Pedagogia Terapèutica	OPTATIVA

COORDINACIÓ

ANGULO ALEMAN TANYA

RESUM

En l'assignatura denominada Expressió plàstica en Pedagogia Terapèutica es revisen les bases de l'expressió creadora. L'educació inclusiva com a paradigma és el punt de partida; mentre que l'àmbit de la Pedagogia Terapèutica permet aprofundir en diferents possibilitats tenint en compte la diversitat de casos. A més, s'estudien les arts i la creació artística des d'una perspectiva inclusiva i art-terapèutica.

Les destreses artístic-expressives contribueixen al desenvolupament tant de les persones normo/neuro – típiques com a divergents. Les activitats creadores manipulatives i interpretatives involucren capacitats cognitives, comunicatives, conductuals i afectives. Les situacions d'aprenentatge experimental afavoreixen l'autoconeixement i l'autoeficàcia necessàries per al desenvolupament de les destreses expressives. L'assignatura ofereix coneixements i promou habilitats elementals per a dissenyar intervencions basades en educació artística i en art-teràpia en funció del context i del cas.

CONEIXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

L'assignatura Expressió plàstica en Pedagogia Terapèutica és de caràcter optatiu, per la qual cosa es recomana cursar en el segon semestre.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Col·laborar eficaçment amb equips de treball, assumint responsabilitats i funcions de lideratge i contribuint a la millora i al desenvolupament col·lectiu.

Conèixer els principis ètics de l'actuació professional en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu.

Conèixer i comprendre el paper de la cultura visual, procediments per a l'expressió plàstica i creadora, i l'artteràpia amb diferents materials i tècniques en l'educació inclusiva.

Conèixer les aportacions de les tecnologies d'ajuda, els programes d'autor i els sistemes de comunicació alternativa i/o augmentativa.

Demostrar raonament crític i autocrític en l'àmbit de l'educació especial, considerant aspectes com ara l'ètica professional, els valors morals i les implicacions socials de les diferents activitats realitzades.

Dissenyar, aplicar i avaluar estratègies educatives inclusives.

Dissenyar i gestionar procediments d'avaluació i intervenció en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu.

Mostrar habilitats d'aprenentatge (o autoaprenentatge) que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser sobretot autodirigida o autònoma.

Saber prevenir l'aparició i/o la intensificació de les necessitats específiques de suport educatiu.

Tenir un compromís actiu amb la no-discriminació, la igualtat d'oportunitats i l'equitat.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Bases de l'expressió creadora en l'àmbit d'educació inclusiva i de la pedagogia Terapèutica

1. Les possibilitats d'autoexpressió des del punt de vista de la diversitat.
2. Procediments, materials i tècniques d'expressió creadora en diferents contextos.

2. Les arts i la creació artística des d'una perspectiva inclusiva i art-terapèutica.

3. L'expressió creadora i l'artteràpia com a ferramentes per a promoure el benestar
4. Importància de la cultura visual en la formació de la subjectivitat i de la identitat.
5. Les imatges, el llenguatge visual i la comunicació no verbal.
6. Bases del disseny d'intervencions basades en educació artística i artteràpia.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	22,50
Total hores	22,50

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	3,50
Elaboració de treballs individuals o en grup	7,00
Estudi i treball autònom	10,00
Preparació de classes	10,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	40,50

METODOLOGIA DOCENT

- Classe magistral sobre els continguts de l'assignatura.
- Aprenentatge basat en indagació.
- Seminari a partir de fonts d'informació acadèmica.
- Estudi de casos integrant coneixements des d'altres matèries del màster.
- Tallers pràctics amb materials i tècniques d'expressió artística.
- Portafolis d'aprenentatge.

AVALUACIÓ

L'alumnat obté la qualificació de l'assignatura Expressió plàstica en Pedagogia Terapèutica realitzant activitats d'avaluació contínua, les quals poden ser de caràcter individual o grupal.

Les activitats s'enfoquen als resultats d'aprenentatge previstos i es basen en les metodologies docents. Quant això, la preparació d'un seminari i la realització del portafolis d'aprenentatge són exemples d'activitats d'indagació així com l'estudi de casos i els tallers són exemples d'activitats pràctiques.

L'alumnat també pot optar a la realització d'un examen final per tal d'obtenir la qualificació total de l'assignatura; especialment quan no ha realitzat les activitats d'avaluació contínua. Per això, ambdues modalitats possibles hi són excloents.

Qui siga en alguna circumstància limitant per assistir a classe, ha de comunicar-ho a la professora per correu electrònic, preferiblement abans del començament de les classes, explicant la seua situació particular.

ses, explicant la seua situació particular.

BIBLIOGRAFIA

- Aranda, Rosalía. (Coord.) (2002). Educación Especial. Áreas curriculares para alumnos con necesidades educativas especiales. Madrid: Pearson. Batllori, J. y Escandell, V. (2009). 150 Juegos de Estimulación: actividades para acompañar el desarrollo del niño desde su nacimiento hasta los 3 años. Barcelona: Verticales de bolsillo. Calderón, Meybol (2012). La educación inclusiva en nuestra tarea. Educación, 9(40), 43-58. Cárdenas, Pía Jazmín; Morales, Mª Belen y Parra, Evelyn Alejandra. (2018) Arteterapia como medio de autorregulación emocional en estudiantes con discapacidad intelectual y conductas disruptivas asociadas. <http://repositorio.udec.cl/jspui/handle/11594/3219> Gardner, H. (1997). Arte, mente y cerebro. Barcelona: Paidós. Marqués, S. (2018, marzo 19). Hay muy pocos proyectos educativos que posibiliten una atención a la diversidad real. El Diario de la Educación. Martínez, N., & López Fernández-Cao, M. (2009). Reinventar la vida: el arte como terapia. Eneida. Serra, C. (2006). Diversitat, racisme i violència: conflictes a l'educació secundària. Eumo Editorial. SIAI (2013). Algunas reflexiones y aportaciones al Seminario Internacional de Arte Inclusivo (SIAI). Almería: Universidad de Almería. Villalba, Sara y Espert, Raúl. (2014). Estimulación cognitiva: una revisión neuropsicológica. *Terapeía*, 6, 73-93.
- Abad, Javier (2005). El arteterapia en los planes de estudios universitarios de educación: propuestas, experiencias y reflexiones. En P. Domínguez (2015), *Arteterapia: principios y ámbitos de aplicación* (pp.220-239). Tomares: Gráficas Gilmo. Barrera L. y Peñafiel, I. (2006) ¿Qué tienes debajo del sombrero? Producción: Medem, Julio; Barrera, Lola y Peñafiel, Iñaki para Alicia Produce. Cabezas, Mª Mar. (2015). Estrategias artísticas inclusivas en la docencia: PIE-180. RIUMA / V Congreso Internacional de Educación Artística y Visual Huelva 2015. Callejón, Mª Dolores y Granados, Isabel M^a. (2003). Creatividad, expresión y arte: terapia para la educación del siglo XXI. Un recurso para la integración. *Escuela Abierta*, 6, 129-147. Gutiérrez E. (2024). La influencia de los materiales y las técnicas artísticas en el proceso de creación: revisión de paradigmas arteterapéuticos. *Arteterapia: papeles de arteterapia y educación artística para la inclusión social*, (19), 1. <https://doi.org/10.5209/arte.85513> Lobato, Mª José;

Martínez, Magdalena y Molinos, Isabel (2003). El desarrollo de habilidades en las personas con necesidades educativas especiales a través de la expresión plásticas. *Escuela Abierta*, 6, 47-70.
Maldonado, S. (2023). La doble inclusión: género y altas capacidades a través de la educación artística. *Arteterapia*, 18.

- Maldonado, S. (2023). La doble inclusión: género y altas capacidades a través de la educación artística. *Arteterapia*, 18. Morón, M. (2019). La creación artística en la educación de las personas con diversidad funcional: Una investigación-acción. *Didacticae: Revista de Investigación en Didácticas Específicas*, 0(6), 37-52. <https://doi.org/10.1344/did.2019.6.37-52> Puyuelo, M. (2023). Diseñando representaciones sencillas de arquitecturas para el aprendizaje y la inclusión. *EGA Expresión Gráfica Arquitectónica*, 28(47), 272-281. Regis, P. J.; & Castejón, M. D. (2015). Del pictograma a la imagen: herramientas de comunicación y lenguaje en personas con síndrome de Asperger a través de recursos visuales para la inclusión social. *Arteterapia*, 10, 329. Sagarzazu, M. (2017). ¿Por qué pinto así? La expresión plástica y artística en adolescentes con Síndrome de Asperger, *Autismo de Alto Funcionamiento y/o Trastornos del Espectro Autista*. Soto, Pilar (2015). Educación para la inclusión social a través de proyectos artísticos: procesos y experiencias artísticas para favorecer el desarrollo holístico a nivel emocional, sensorial intelectual y creativo. *DIGITUM / V Congreso Internacional de Educación Artística y Visual Huelva 2015*.